

Pääesikunnan asiantuntijalausunto puolustusvaliokunnalle: U 1/2026 vp
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission sotilaallisen liikkuvuuden tiedonannosta sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sotilasalan tarvikkeiden, tavaroiden ja toimenpidekehyksen perustamisesta

Pääesikunnan asiantuntijalausunnon on laatinut Pääesikunnan logistiikkaosaston kuljetusala. Pääesikunta on perehtynyt otsikossa mainittuun asiaan ja lausuu siitä seuraavaa:

Sotilaallisen liikkuvuuden paketti on puolustusvoimien edun mukainen. Se mahdollistaa sotilaallisen liikkumisen kaikissa valmiustiloissa parantaen eritoten suurempien logististen operaatioiden toteuttamista Euroopassa.

Asetus on Puolustusvoimien arvion mukaan yhteensovitettavissa. Asetuksen voimaantulo edellyttää lainsäädäntömuutoksia useammalla hallinnonalalla. Näitä ovat mm puolustus- sosiaali- ja terveys sekä liikenne- ja viestintäministeriö. Asetuksen tuomat vaatimukset tulevat todennäköisesti edellyttämään aluevalvonta- ja valmiuslakiin muutostarpeita.

Asetus aiheuttaa muutostarpeita ainakin aluevalvontalakiin asetusluonnoksen tarkoittaman pysyvän Cross Border Transport Permissionin osalta, jota aluevalvontalaki ei mahdollista (pysyvä lupa). Tämä on ristiriidassa kansallisen, voimassa olevan lainsäädännön kanssa, jonka mukaan toistuvaan maahantuloon oikeuttava lupa voidaan antaa yhdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan (aluevalvontalaki 4a§). Lisäksi tämä asetuksen lupakäsitemalli voidaan katsoa kattavan niin aluevalvontalain 4 ja 4 a § mukaisen luvan sotilaan maahantuloon kuin eri teknisiä hyväksyntöjä liittyen säädöksiin ja tiestönkäyttöön.

Euroopan sotilaallisen liikkuvuuden tehostetun vastejärjestelmän (EMERS European Military Mobility Enhanced Response System) osalta tulee huomioida, että tällöin logistinen operaatio on vapautettu suurelta osin normaaleista säännöistä ja saa myös etuoikeuden logistisen infrastruktuurin käyttöön verrattuna muuhun yhteiskuntaan. Tämä edellyttää myös sitä, että kansallisesti voimme asian hyväksyä ja vapauttaa sotilaalliset kuljetukset kansallisesta sääntelystä.

Yleisesti ottaen, valmius- ja aikavaateet asetuksen sotilaallisen liikkuvuuteen edellyttää, että vastaanottavan valtion tulisi hyväksyä lähettävän Nato valtion viranomaisen hyväksynnit kuljetusten osalta, kuten kytkentäkatsastukset (kansallinen vaatimus vain Suomessa) ja eläinlääketieteelliset tarkastukset. Operatiiviset aikavaatimukset (3vrk) eivät mahdollista erinäisten katsastusten ja tarkastusten järjestämistä vastaanottavan valtion toimesta rajanylityspisteellä.

Suomessa erikoiskuljetusajoneuvoille on kytkentäkatsastusvaatimus, joka on erikoiskuljetusluvan myöntämisen edellytys. Erikoiskuljetusluvan myöntää Elinvoimakeskus (EVK). Lupamenettelyn tulisi perustua esim. Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen Kansallisen kuljetusten koordinoitikeskuksen (NMCC:n national movement coordination center) myöntämään/välittämään maahantulolupaan (military transport permission), jolla annetaan lupa myös erikoiskuljetuksille tietyllä/tietyillä ennakkoon määritetyillä reiteillä. Tämä menettely ei ole tällä hetkellä mahdollinen. Menettelyn tulisi koskea myös siviilitoimijan toteuttamaa kuljetusta.

Asetuksen 3 artiklan sotilaskuljetusten määritelmä mukaan myös Puolustusvoimien tai muiden maiden asevoimien sopimuskumppaneiden suorittamat kuljetukset olisivat asetuksen mukaisia sotilaskuljetuksia. Suomessa voimassa oleva lainsäädäntö ei rinnasta sopimuskumppaneiden suorittamia kuljetuksia Puolustusvoimien kuljetuksiksi (sotilaskuljetus). Ainoastaan PV VAK-lain 6 § mukaisissa olosuhteissa (turvallisuusympäristössä tapahtuva Tasavallan Presidentin toteama välttämätön tarve). sopimuskumppaneiden suorittamat vaarallisten aineiden kuljetukset voidaan toteuttaa siviililiikenteen säännöistä poiketen.

Sotilaskuljetus määritelmän laajentaminen käsittämään myös sopimuskumppaneiden suorittamia kuljetuksia on Puolustusvoimien edun mukainen, mutta edellyttää muutoksia useisiin säädöksiin. Pääesikunnan näkemyksen mukaan huomiota tulee kiinnittää myös siviilitoimijoiden statukseen sodan oikeussääntöjen näkökulmasta, jos ajetaan yhteistä hanketta sotilaskuljetusten toteuttamiseksi siviilitoimijoilla.

Solidaarisuuspoolin perustaminen helpottaisi Suomen haasteita kuljetuksiin käytettävän erikoiskaluston osalta (raskas kuljetuskalusto).

Jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että NATO:n ja EU:n vaatimukset sotilaalliselle liikkuvuudelle ovat yhdenmukaiset (aikamääreet, dokumentit, infravaatimukset).

ASiantuntijalausunto 3 (3)
Everstiluutnantti Marko Pakarinen
Suunnittelusektorin johtaja
Puolustusvoimat, Pääesikunta,
Logistiikkaosasto
25.2.2026

Eduskunnan puolustusvaliokunta

PuV@eduskunta.fi